

The question of height

1. Roof and joists 6:9, 6:15

2. 216 feet/65.8 meters

- <https://www.visualcapitalist.com/a-visual-timeline-of-the-tallest-historical-structures/>
- <https://www.realmofhistory.com/2015/11/13/10-tallest-man-made-architectural-triumphs-from-our-ancient-world/>

3. Prof. Yehudah Kil, Daat Mikra to Melachim I 6:6

ואם נניח שעבי כתלי הבית כאן היה זהה לעבי כתלי הבית השני, שנבנה בעקרו במתכנתו של בית ראשון (ראה משנה מידות ד:ז), ומעין הדברים שנתפרשו בנבואת יחזקאל, הרי עביו של הכתל למטה הגיע לשש אמות (יח' מא:ה)...

If we assume that the width of the walls of the House here matched the width of the walls of second House, which was built essentially along the design of the first House (see Middot 4:7), and along the lines of what was explained in Yechezkel's prophecy, then the width of the lower wall reached six cubits (Yechezkel 41:5)...

4. Garfinkel, Mumcuoglu, *The Temple of Solomon in Iron Age Context*

<https://www.mdpi.com/2077-1444/10/3/198/htm>

6:7 Whole Stones

5. The problem

- 5:31, 6:6 *Gazit* (hewn stone)
- 5:32 And they sculpted
- 7:9 Cut with a blade

6. Abarbanel to Melachim I 5:31

אחשוב אני שלא בא הכתוב לספר כאן כי אם ששלמה בגובה לבו ונדיבותו צוה לעשות דבר זר ובלתי נהוג. והוא כי בידוע שכאשר יעשו בנין מה הנה ביסוד הבית ישימו כל האבנים בין הקטנים בין הגדולים איזה שיהיה, וגם היותר פחותים ונבזים, ולא יבנו אותם ולא יעשו בהם דבר מלאכה, לפי שיהיו תחת הארץ ואדם לא יראה אותם... והאבנים הגדולים והיפים ומעולים בעצמותם ופסולים כראוי בתבנית וצלם נכבד ישימו בקירות הבית במקומות היותר נראים. וספר הכתוב כאן ששלמה צוה שלא יעשו כן בבנין בית ד', אבל ליסד הבית ישימו אבנים גדולות בכמותן כמו שזכר אבני עשר אמות או שמונה אמות, ושיהיו יקרות, ואין פירוש כבודות, כי אם שיהיו בתכלית המעלה והיופי אבני שיש טהור, ומלבד כמותיהן ואיכותיהן הנה יעשו אותם האבנים אבני גזית, רוצה לומר שיהיו ישרות ומפותחות... כי האדם יראה לעינים וד' יראה ללבב, והמלך היה בונה בית ד', ולכן צוה שלא די בקירות וכתלי הבית אבל גם ביסוד הבלתי נראה ישימו האבנים בזה השלמות.

I think the text only came to tell here only that Solomon, in his grand heart and generosity, instructed something strange and unusual. As is known, when people build a building, at the foundation of the house they place all kinds of stones, whether small or large, whatever it is, including the more deficient and degraded. They do not build with these, or use them for any task; they will be beneath the ground, and no one will see them... The great and attractive stones, of greater inherent value, formed properly with the honoured design and image, they place in the walls of the house, where they are most visible. The text told here that Solomon instructed them not to do this for construction of the House of Gd, but to establish the House they should place the stones of great magnitude, as described, stones of ten cubits or eight cubits, and they should be *yakar* – not "heavy", but of the greatest level and beauty, pure marble. Aside from their size and quality, they would hew those stones, meaning that they would be straight and well-formed... For Man sees with the eyes but Gd sees to the heart. The king was building the House of Gd. Therefore he instructed that it would not suffice [to use these stones] in the walls of the House, but they should also use perfect stones in the invisible foundation.

7. Talmud, Sotah 48b

ת"ר: "שמיר שבו בנה שלמה את בהמ"ק שנא' והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה! הדברים ככתבן דברי ר' יהודה. אמר לו ר' נחמיה וכי אפשר לומר כן? והלא כבר נאמר 'כל אלה אבנים יקרות וגו' מגוררות במגרה! אם כן מה ת"ל 'לא נשמע בבית בהבנותו'? שהיה מתקין מבחוץ ומכניס מבפנים. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה באבני מקדש, ודברי ר' נחמיה באבני ביתו."

ור' נחמיה שמיר למאי אתא? מיבעי ליה לכדתניא, "אבנים הללו אין כותבין אותן בדיו משום שנאמר 'פתוחי חותם', ואין מסרטין עליהם באיזמל משום שנאמר 'במלואותם', אלא כותב עליהם בדיו ומראה להן שמיר מבחוץ והן נבקעות מאליהן, כתאינה זו שנבקעת בימות החמה ואינה חסירה כלום, וכבקעה זו שנבקעת בימות הגשמים ואינה חסירה כלום."

Our Sages taught: "The *shamir* with which Solomon built the Beit haMikdash, as in 6:7. It is as written, per Rabbi Yehudah. Rabbi Nechemiah said to him: Can you say that? What about 7:9? Well, then what is the meaning of 6:7? They fixed [the stones] outside and then brought them inside. Rebbe said: Rabbi Yehudah's words appear correct regarding the stones of the Sanctuary, and Rabbi Nechemiah's words regarding the stones of [Solomon's] house."

According to Rabbi Nechemiah, what was the use of the *shamir*? As it was taught, "These stones [of the *choshen*] are not written upon with ink, for Shemot 28:11 says, 'engraved.' And they do not scratch them with a stylus, for 28:20 says, 'in their whole state.' Rather, they write upon them with ink and then show it to the *shamir* externally, and [the stones] split on their own, like a fig splitting in the summer and lacking nothing, and like a field that splits in the rainy season and lacks nothing."

8. Shemot 20:22

9. Abarbanel to Melachim I 6:7

ואמנם במכילתא אמרו ז"ל (סוף פרשת יתרו), ומה מזבח הקל אסור לבנות בו גזית וקדש הקדשים חמורים אינו דין שיהא אסור לבנות בהם גזית? ולכן דרש רבי שמעון בן אלעזר המקדש נברא להאריך ימיו של אדם, והברזל נברא לקצר ימיו של אדם, אינו דין שיניף המקצר על המאריך

In truth, in the Mechilta they said, "The altar is light, and one may not build it of *gazit*; the *heichal* and the Holy of Holies are more serious, isn't it logical that one may not build them of *gazit*?" And so taught Rabbi Shimon ben Elazar: The Sanctuary was created to extend human life, iron was created to abbreviate human life, it would be illogical to wave the abbreviator over the extender.

10. Midrash, Mechilta d'Rabbi Yishmael, Yitro, BaChodesh 11

"לא תבנה אתהן גזית, " בו אי אתה בונה גזית, אבל אתה בונה בהיכל ובקדש הקדשים גזית; שהיה בדין, ומה אם מזבח הקל, אסור לבנות בו גזית, ההיכל וקדש הקדשים החמורים, דין הוא שלא יהו בונים בהן גזית, ת"ל "לא תבנה אתהן גזית, " בו אי אתה בונה גזית, אבל אתה בונה גזית בהיכל ובקדש הקדשים. ומה אני מקיים "ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבי' בהבנות?" בבית אינו נשמע, אבל בחוץ נשמע.

"כי חרבך הנפת עליה וגו'". מכאן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר, המזבח נברא להאריך שנותיו של אדם, והברזל נברא לקצר שנותיו של אדם, אינו רשאי להניף המקצר על המאריך.

"You shall not build it of *gazit*" – This you may not build of *gazit*, but you may build the *heichal* and the Holy of Holies of *gazit*. It would have been logical to say the altar is light, and one may not build it of *gazit*; the *heichal* and the Holy of Holies are more serious, isn't it logical that one may not build them of *gazit*? Thus it teaches, "Do not build *them* of *gazit*" – In this you may not build with *gazit*, but you may build the *heichal* and the Holy of Holies with *gazit*. And how do we understand Melachim I 6:7? In the House it was not heard, but outside it was heard.

"For you have waved your sword over it, etc." From this Rabbi Shimon ben Elazar said: The altar was created to extend human life, iron was created to abbreviate human life, it would be illogical to wave the abbreviator over the extender.

11. Abarbanel to Melachim I 6:7

שלא יבא לבנין אבן ולא עץ בלתי שלם שיצטרך לחקותו ולפתחו ולפסלו ולא דבר חסר יצטרך לתקנו שמה, אבל היו באים האבנים והעצים כולם בשלמותם ובמדויותיהם הראויים בחכמה רבה, כדי שהרואים לא יראו דבר בלתי נשלם, וכאלו מן השמים היו באים הדברים ההם בצביונן ובקומתן לפאר מקום מקדשו יתברך...

Incomplete stone or wood may not come to the building, such that one would need to carve, develop and sculpt it, and nothing deficient such that one would need to fix it there. But stones and wood in their complete form and appropriate measurements, with great knowledge, did come, so that onlookers would not see anything incomplete. It would be as though they came from Heaven in their form and stature, for the glory of the site of Gd's Sanctuary.

12. Yirmiyahu 17:1, Zechariah 7:12

טטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפרן שמיר...
ולכם שמו שמיר משמוע את התורה ואת הדברים אשר שלח ד' צבקות ברוחו...

13. Talmud, Sotah 48b

ת"ר "שמיר זה ברייתו כשעורה ומששת ימי בראשית נברא ואין כל דבר קשה יכול לעמוד בפניו. במה משמרין אותו? כורכין אותו בספוגין של צמר ומניחין אותו באיטני של אבר מליאה טובי שעורין."

Our Sages taught: This *shamir* is the size of a barley kernel. It was created from the six days of Creation, and nothing hard can withstand it. How do they keep it? They wrap it in wool tufts and place it in a lead pipe filled with barley kernels.

14. Talmud, Gittin 68b

א"ל [לאשמדאי] לא קא בעינא מינך מידי, בעינא דאיבנייה לבית המקדש וקא מיבעי לי שמירא. א"ל, לדידי לא מסיר לי, לשרא דימא מסיר ליה, ולא יהיב ליה אלא לתרגולא ברא, דמהימן ליה אשבועתיה. ומאי עבד ביה? ממטי ליה לטורי דלית בהו ישוב ומנח לה אשינא דטורא ופקע טורא, ומנקיט מייתי ביזרני מאילני ושדי התם והוי ישוב. והיינו דמתרגמינן נגר טורא...

[King Solomon] told [Ashmedai]: I don't want anything from you. I want to build the Beit haMikdash, and I need a *shamir*. He replied: It was not given to me; it was given to the Minister of the Sea – and it was not given to him, but to the wild *tarnigol*, which He trusted for its oath. What does it do with [the *shamir*]? It brings it to unsettled mountains, and places it on the tooth of the stone, and the mountain splits. [The bird] takes seeds of trees and puts them there, and settlement develops. Thus it is called in *Targum* "the carpenter of the mountain".

6:11-13 A Divine message of encouragement

15. Abarbanel to Melachim I 6:11

והנראה אלי בכל זה הוא, שלפי ששלמה נתעצם מאד לעשות בנין הבית בקיום מופלא, אם מפאת האבנים שהיו אבנים גדולות ואבנים יקרות אבני גזית לעד בצור יחצבון, ואם מפאת העצים שהיו עץ ארז שלא יכנס בו עפוש בשום זמן, וכל זה היה למען יעמדו הדברים ההם כימי השמים על הארץ, לכן קודם שיעשה שאר ההוצאה מהצפוי מעצי ארזים ומהזהב בבית ובכרובים ובכלי הבית באה לו הנבואה הזאת, וכאלו עשה ד' יתברך בו התראה:

It appears to me in all of this that because Solomon worked hard to construct the House in a marvelous way, whether in terms of the stones, which were large and valuable, *gazit*, eternal, mined from the boulder (cf. Iyov 19:24), or in terms of the wood, cedar wood which would never rot, and all of this was so that these would endure as long as the heavens are above the earth, therefore, before he did more of the expenditure in lining it with cedar wood and gold in the House and the *keruvim* and the vessels of the House, this prophecy came to him, as though Gd was warning him.

6:14-18 The interior of the building is lined with wood

16. Vayikra 26:1-2

6:19-21 The *dvir*

17. Shemot 30:1-10

18. Talmud, Yoma 52a

בעי יוסף איש הוצל: "ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם את ארון ברית ד" - איבעיא להו, היכי קאמר קרא? "ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם," או דילמא הכי קאמר "ודביר בתוך הבית מפנימה?"

Yosef of Hutzal asked on the text of 6:19 – what does the text say? "And the *dvir* in the House inside he prepared to place there [the Ark]," or perhaps it says, "And the *dvir* in the House inside"?

19. Rosh HaShanah 26a

מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה - לפי שאין קטיגור נעשה סניגור. ולא, והא איכא דם פרי! הואיל ואשתני אשתני. והא איכא ארון וכפורת וכרוב! חוטא בל יקריב קאמרינן.

Why doesn't the Kohen Gadol enter the innermost area to perform the service in his clothes of gold? Because the prosecutor cannot become the defender. But no – there is the blood of the bull! Once it has changed, it has changed. But there is the Aron, the lid and the *keruv*! We only said that the sinner should not introduce it.

6:23-28 Keruvim

20. Yechezkel 10:10-14

21. Talmud, Chagigah 13b (and see Bava Batra 99a)

מאי כרוב? אמר רבי אבהו: כרביא, שכן בבבל קורין לינוקא 'רביא'...
אמר ליה רב פפא לאביי: אלא מעתה דכתיב 'פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר' היינו פני כרוב היינו פני אדם! אפי רברבי ואפי זוטרי...
כתוב אחד אומר "ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן וגו'" וכתוב "וארבעה פנים לאחד, פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר," ואילו שור לא קא חשיב! אמר ריש לקיש: יחזקאל ביקש עליו רחמים והפכו לכרוב. אמר לפניו: רבש"ע, קטיגור יעשה סניגור!?

What is a *Keruv*? Rabbi Avahu said: *Ki-ravya*, for in Babylon they call a child *ravya*...

Rav Pappa said to Abbaye: Then when it says, "The face of one was a *Keruv* and the face of the second was a man and the third had the face of a lion and the fourth the face of a *nesher*," *Keruv* is the same as Man! Big faces and small faces...

One text says, "And their faces were the face of a man and the face of a lion to the right of the four, and the face of an ox from the left of the four," and it is written, "And each had four faces, the face of one was the face of a *Keruv* and the face of the second was a man and the third had the face of a lion and the fourth the face of a *nesher*," and it didn't mention the ox! Reish Lakish said: Yechezkel prayed for mercy, and changed it to a *Keruv*. He said: Master of the Universe, shall a prosecutor become a defender?!

22. More <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/917421/>

23. Talmud, Bava Batra 99a

אמר רבנאי אמר שמואל כרובים בנס הן עומדין, שנאמר... גופייהו היכא הוו קיימי? אלא שמע מינה בנס הן עומדין. מתקיף לה אביי: ודלמא בולטין כתרנגולין הוו קיימי! מתקיף לה רבא ודלמא זה שלא כנגד זה הוו קיימי! מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודלמא באלכסונא הוו קיימי! מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע ודלמא ביתא מעילאי רווח! מתקיף לה רב פפא ודלמא מיכף הוו כייפי ידיהו! מתקיף לה רב אשי ודלמא שלחופי הוו משלחפי!

24. Radak to Melachim I 6:27

בין ארבע הכנפים עשרים אמה כמדת הבית וגופות הכרובים תחת הכנפים הם ואין צריך להיותם עומדת בנס: